

Keltský náramok z Komjatíc

- Tehelňa J. Hrivnáka (1949-1950)
- mladšia doba železná (cca 340-300 p.n.l.)
- laténska kultúra

V súčasnosti je na Slovensku evidovaných vyše 120 lokalít, na ktorých boli zistené pohrebiská laténskej kultúry (eponymná lokalita La Tène vo Švajčiarsku). Ide o prvú archeologickú kultúru v strednej Európe, pri ktorej je nesporne známa etnicita jej nositeľov - Keltov. Prvotné záznamy o náhodných nálezoch "keltských hrobov" na našom území sa datujú už k roku 1900. Najväčší rozmach cieľenej terénnej výskumnej činnosti však nastal až v 50. rokoch 20. storočia, kedy v priebehu jednej dekády bolo objavených a preskúmaných až 32 pohrebísk (Maňa,

Bajč-Vlkanovo, Dvory nad Žitavou, Hurbanovo a i.). Vďaka tomu bolo možné načrtnúť základy vývoja laténskej kultúry aj v tunajšej oblasti, ktorej trvanie spadá do posledných piatich storočí pred naším letopočtom, t.j. v mladšej dobe železnej. Jednou z desiatok lokalít, ktorá sa nedočkala adekvátneho archeologického výskumu bolo birituálne pohrebisko nachádzajúce sa v areáli tehelne J. Hrivnáka v Komjaticiach vybudovanej v roku 1939. O tom, že išlo o dlhodobou deštruované nálezisko vypovedajú niektoré artefakty, ktoré boli odtiaľ nadobudnuté do zbierky múzea v Nitre údajne už v roku 1912. K tejto skupine nálezov zachránených zo zničených hrobov patrí aj u nás vzácné sa vyskytujúci typ liateho bronzového náramku s pečatidlovými koncami a zdobené plastickým špirálovitým štýlom. Analógie k nemu evidujeme predovšetkým v oblasti Čiech a potom ďalej v regiónoch západnej Európy. Neustále sa množiace nálezy kovových predmetov, keramiky i ľudských kostí nachádzané pri ťažbe hliny si napokon vynútili prítomnosť archeológov z vtedajšieho Archeologického ústavu a múzea v Bratislave. Menší výskum v rokoch 1949-1950 viedla Ľ. Kraskovská, ktorá zdokumentovala 7 hrobov, pričom najvýznamnejší objav predstavovali dva neporušené hroby mužských bojovníkov v zbroji. Jeden z nich (hrob 3/49) bol ozbrojený dlhým železným mečom (dĺžka s pošvou - 84 cm) zaveseným na reťazovom opasku a železnou kopijou uloženou medzi dolnými končatinami. Celé telo okrem hlavy bolo prikryté oválnym dreveným štítom (135 x 67 cm), z ktorého sa zachovala železná puklica a okutie okraja. Zápästia muža zdobili bronzové náramky a jeho odev spínala na pravom ramene železná spona. K hlave zomrelého priložili keramický servis z piatich nádob vyrobených pokročilou technológiou - na hrnčiarskom kruhu (misy, váza) a vedľa neho mäsitý milodar v podobe porcovaného kusu ošípanej. Obidva hroby boli počas výskumu dôkladne vyzdvihnuté en bloc pre účely ich inštalácie do archeologickej expozície múzeí v Bratislave a v Martine.

max. Ø: 5,9 cm; hrúbka: 0,4 - 0,8 cm

Literatúra / Irodalom:

Kraskovská, Ľ. 1950 - Laténske hroby z Komjatíc na Slovensku. Archeologické rozhledy II, 184-186.

Kraskovská, Ľ. 1957 - Laténske pohrebisko v Komjaticiach. Slovenská archeológia V/2, 347-351.

Benadik, B. 1962 - Chronologické vzťahy keltských pohrebísk na Slovensku. Slovenská archeológia X/2, 341-396.

Eliáš, M. 2011 - Tehliarstvo a tehelne v Šuranoch a v blízkom okolí. Zborník SNM - Archeológia Supplementum 3, 99-103.

Repka, D. 2014 - Pohrebiská z doby laténskej na Slovensku. Stav bádania. Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV 56, 23-54.